

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nicolai Mazzotta theologia moralis

omnem rem moralem absolutissime complectens

Mazzotta, Nicolò

Augustae Vindelicorum & Cracoviae, 1756

Quæstio IV. De Oris Confessione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41004

Item, si habeas venialia plene deliberata, aut alia femiplena, potes tantum proponere vitare priora, cum hoc sit moraliter possibile, & circa posteriora, si ea sola habeas, sufficit proponere diligentiam pro iis saltem minorandis, quantum humano modo fieri potest: Suarez d. 4. l. 3. Cæterum quodcunque sit tale propositum, debet etiam esse firmum, & efficax saltem respectu unius ex venialibus, quæ exponuntur in confessione; ideoque etiam respectu illius debet esse propositum fugiendi occasionem proximas; quia secus non censeris vere, & sincere proponere illud cavere: Croix n. 914. & alii contra Con. Laym. Tamb. An autem propositum circa venialia debeat esse formale, & expressum, an vero sufficiat virtuale, & implicitum, pendet ex doctrina dicta §. antec.

Dubium est, An habens solum venialia debeat non solum habere propositum circa illa modo explicato, sed etiam propositum cavendi imposterum mortalia? Negat Gob. n. 216. quia hanc necessitatem nulla lex tunc indicat; sed forte requiritur, inquit Croix n. 906. quia, qui suscipit Sacramentum pœnitentiæ, suscipit gratiam, quæ est forma amicitiae divinæ de se perpetuæ: ergo vult servare deinceps omnia ejus præcepta obligantia sub mortali, quod est saltem virtualiter velle cavere mortalia,

QUÆSTIO IV.

De Oris Confessione.

ORIS confessio, uti appellatur à Florentino, est *Externa, ac sensibilis accusatio proprii peccati in ordine ad absolutionem Sacramentalem accipiendam.* Sexdecim habet qualitates hic breviter explicandas, ut inde ad plures difficultates enotandas descendamus.

CAPUT I.

Quæ sint qualitates bonæ Confessionis?

SIT Simplex, Humilis Confessio, Pura, Fidelis, Atque Frequens, Nuda, & Discreta, Libens, Verecunda, Integra, Secreta, & Lacrymabilis, Accelerata, Fortis, & Accusans, & sit parere Parata.

X 2

I. Sim-

I. *Simplex*; Ita ut nihil non necessarium, vel impertinens admisceat. Si autem addantur superflua, non reditur invalida, modo Confessarius judicare possit de peccatis.

II. *Humilis*; Ideoque aperto capite, & flexis genibus; quorum unum, si sine rationabili causa omittatur, est veniale: Escob. & alii. Huc etiam spectat, ut deponatur gladius, nisi sit Eques Melitensis, aut Teutonicus, qui merito gestant gladium etiam in Communione, eo quod profitentur miliciam pro tuenda Fide: Joan. Sanch. d. 45.

III. *Pura*, Ex intentione scilicet habendi remissionem peccatorum per Sacramentum, ideoque vocatur confessio Sacramentalis, cum talis intentio sit de essentia. Hinc, si veluti historice narres propria peccata confessario, vel ad petendum ab eo consilium, non valet: valeret autem, si deinde ex corde adderes, *De his enarratis me accuso*; Croix n. 1941. Si autem confitearis ex fine venialiter malo vanæ gloriæ, puta ut censearis pius Sodalis, ut placeas Magistro, &c. valet, modo adfit dolor de aliis peccatis, quia illud veniale nec pugnet cum tali dolore, nec cum Sacramento: Lug. Dicastil. aliique contra Sylv.

IV. *Fidelis*, Hoc est vera, & sincera, ita ut nec taceat mortale, quod scit, se commisisse, nec asserat, quod scit, se non commisisse; & dicat certa pro certis, dubia pro dubiis, de qua re fusius infra.

V. *Frequens*, Non quidem ex præcepto, sed ex consilio, ut, qui frequenter peccat, frequenter confiteatur; &, si non habeat, nisi quæ jam confessus est, iterum cum novo dolore subicere potest ea clavibus ad novam remissionem: Bon. Nav. Fil. Suar.

VI. *Nuda*, Non verborum fuce ornata, ac palliata; sed ita, ut Confessarius intelligat, & judicet, an mortalia, an venialia sint, quæ dicis, &c. Hinc etiam, si de industria confitearis mortale Confessario ignorantis, furdastro, &c. ita ut bene intelligat, confessio est sacrilega; secus, si bona fide: Cajet & alii.

VII. *Discreta*, Id est prudens, & cauta, ita ut peccata præsertim carnalia pudicis verbis, & cum solis circumstantiis necessariis dicantur; nec nominentur complices: sed, si opus est, tantum eorum status.

VIII

VIII. *Libens*, Seu sponte dicens peccata: si autem ex metu, aut importunis precibus traharis invitus, sed confitearis cum debito dolore, &c. valet, quia habet requisita. Si vero proposuisti quædam mortalia non fateri, quæ tamen prudens Confessarius de ore extraxit, debes fateri etiam illud propositum, utpote novum peccatum: Henr. Fagund. & alii.

IX. *Verecunda*, Id est non proterva per modum jactantiæ, sed cum erubescencia, & humili recognitione proprii peccati, tribuendo sibi culpam, non aliis.

X. *Integra*, Formaliter, & materialiter, ita ut exponatur omnis materia necessaria; quod si fieri nequeat, sit integra saltem formaliter, ita ut exponatur, quod sufficit ad valorem, & fructum Sacramenti; de qua re fusius infra.

XI. *Secreta*, Ad aurem solius Confessarii. Valida tamen, & Sacramentalis est, si fiat per interpretem, vel aliis etiam audientibus, ex Trid. *sess. 14. c. 5.* Uti etiam, si ex necessitate fiat nutibus, aliisque signis, aut scripto: extra vero necessitatem, Sylvius putat, non valere, quia à Florent. exigitur *Oris Confessio*, & ita servat communis usus Ecclesiæ; sed probabiliter Scot. Vasq. Laym. Dian. & alii putant, non esse mortale, si ob magnam verecundiam, scripto, nutu, aliove signo confitearis; quia consuetudo confitendi ore non obligat tam graviter in hoc casu. Essentialiter tamen requiritur, ut fiat Confessario præsentem; quia Clem. VIII. ann. 1602. damnavit hanc Proposit. *Licetum est per literas, aut internuncium Confessario absenti peccata sua Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere;* vetuitque sub excommunicatione reservata, ne in illo casu id deducatur in praxim. Ex quo etiam inferunt Doctores communiter, talem confessionem non solum illicitam, sed & invalidam fore; quia secus in casu extremæ necessitatis deberet licere; & rursus hanc damnationem intelligi etiam in sensu divisivo, ita ut neque liceat confessio in absentia, quamvis deinde absolutio detur in præsentia, neque liceat absolutio in absentia, quamvis confessio facta fuerit in præsentia; ut postea declaravit Paul. V. ann. 1605. nec Suarez oppositum docuit, ut falso ei appingitur; sed tantum dixit, posse moribundum absolvi, si testis dicat, illum antea absolutionem petivisse; ut dicam infra. Cæterum, si per

literas miseris peccata tua confessario, qui ea legerit, & postea in praesentia addas, *Me accuso de peccatis, quae tibi scripsi*, valet, & licet; quia moraliter repetis confessionem in praesentia; & à fortiori valet, si praesens das scriptum legendum confessario, addens postea, *De his me accuso*; modo id fiat ex rationabili causa: Lugo, Arriag. Pal. Gob. & alii.

XII. *Lacrymabilis*. Hoc est, ut dolor cordis fiat sensibilis, & aliquo pacto manifestus Confessario, quod sufficienter habetur per tumorem pectoris, aliudve signum externum, vel per ipsam humilem confessionem peccati.

XIII. *Accelerata*, Seu non diu dilata post commissum peccatum, quod tamen est consilii, non praeepti.

XIV. *Fortis*, Vincens nempe omnem repugnantiam; quae sui victoria est quid intrinsecum tali Sacramento, ideoque nemo excusatur à manifestanda sua turpitudine confessario. Obtinetur autem haec victoria recogitatione futurae quietis conscientiae, salutis animae, &c. juxta illud Tertul. *Pereat pudor, ne pereat anima*: item sigilli inviolabilis Confessarii, & quod is multa tuis sceleriora frequenter audit, & quod te magis diligat in Domino, & apud se gaudeat de tua victoria, &c.

XV. *Accusans*, Ita ut non se excuset, quasi non sit in culpa eorum, quae fecit.

XVI. *Parere parata*, Confessario imponenti poenitentiam, remedia, aliasque obligationes, de quibus infra.

Inferens ex dictis, aliquas harum conditionum esse ad melius esse, ut ait D. Thomas. *In Suppl.* qu. 9. a. 4. alias esse necessarias, praesertim, quod sit Fidelis, Integra, Sacramentalis, & Sensibilis Confessario, ut fufius dicetur infra.

C A P U T II.

Quae sit materia Confessionis sufficiens quidem, sed libera?

I. CERTUM ex Trid. *sess.* 24. *c.* 4. materiam sufficientem confessionis esse sola peccata fidelium; ideoque nec censuræ sunt materia absolutionis Sacramentalis, quamvis huic praemitti debeat earum absolutio, juxta dicenda d. 2. nec sunt imperfectiones morales, utpote, quae, per se loquendo, non sunt contra pra-

præcepta, sed contra aliquod consilium, quod eas nec præcipit, nec prohibet, juxta infra dicenda; nec sunt peccata; quia hoc Sacramentum est remissionis, cujus non est capax, quod revera non fuit peccatum. Hinc communiter rejicitur Albert. Magn. qui, ut probaret, B. V. recepisse gratiam hujus Sacramenti, solitam fuisse asserere confiteri B. Joanni peccata, quæ apprehendebat se fecisse; cum & hic error esset indignus B. V. nec per illum posset gratiam Sacramenti recipere.

II. Certum est ex eodem Trid. *can. 5.* venialia esse materiam quidem sufficientem hujus Sacramenti, etiam si sola, vel etiam unum eorum in confessione exponatur; imo, etiam si illud sit subreptitium, hoc est cum semiplena advertentia factum, quales alibi diximus esse motus secundo primos; quia jam participant rationem peccati, adeoque remissibilitatis. Sed ex eodem Trid. *c. 5.* est etiam certum, nullum esse præceptum confitendi venialia, ideoque esse materiam liberam; ita ut, si aliqua eorum, sive etiam omnia scienter omittantur in confessione, adhuc licita, & valida sit expositorum absolutio: modo veniale scienter omissum non habeat adnexam excomm. min.

Infers Primo, Licitam esse confessionem venialium in specie, nullum exprimendo numerum, ut si dicas, *Accuso me de mendaciis*: Doctores communiter; & sic ex vi absolutionis probabiliter remittuntur omnia mendacia, ad quæ se extendit dolor: Arr. Dicast. Dian. & alii contra Lug. & alios dicentes, tot solum remitti, quot censetur potuisse Confessarius percipere ex vi confessionis, & circumstantiarum; unde in praxi tutius esset addere aliquem numerum, si occurrat: Croix n. 623. At accusare se de venialibus in genere dicendo, v. g. *Accuso me de multis venialibus*, nihil aliud exprimendo, probabiliter non videtur licere extra casum necessitatis: tum quia est contra praxim Ecclesiæ, tum quia hoc Sacramentum est institutum per modum accusationis, & judicii, quod per se loquendo fieri debet circa materiam saltem in specie certam, & determinatam; Suar. d. 23. s. 1. num. 10. Bonac. & alii contra Dicast. & alios. Valide tamen absolveretur, si adesset debita dispositio: Doctores communiter apud Bosco num. 114. Dubium tamen est, quæ, & quot venialia tunc remitterentur vi absolutionis? Dicast. ait, omnia. Lug. putat

tat ea tantum, quæ Confessarius potuisset in specie percipere, five ex verbis, five ex modo confitendi, five ex aliis circumstantiis; quia illa sola fierent ex vi confessionis sufficienter cognita.

Infers secundo, quamvis imperfectiones morales per se loquendo non sint peccata, tamen licitum, & laudabile etiam esse eas confiteri: Suar. Lug. Dicast. & alii communiter contra Jo. Sanch. singulariter putantem, minus utile esse eas confiteri Sacramentaliter, & reprehendendos Confessarios eas audientes. Ratio communis sententiæ est, quia, quamvis de se non sint materia confessionis tamen ordinarie habent adjunctum veniale, quod est materia sufficiens; ideoque communis præsertim Virorum Sanctorum praxis est de iis se acculare: puta se non paruisse inspirationibus Divinis, attendisse propriis commodis, non retulisse omnes suas actiones ad Deum, non egisse gratias post cibum, non observasse Regulas, &c. Imo Suar. generatim negat, transgressionem Regulæ esse sine aliquo veniali, ob difformationem membri cum toto; ideoque posse Confessarium absolvere nihil aliud confitentes, quam transgressionem voluntariam unius, aut plurium Regularum. Addit tamen Gob. t. 7. num. 513. pro majori securitate addendum aliquod peccatum saltem præteritum. Et non permittendum, ut quis texat longum catalogum talium imperfectionum, cum sit modus in rebus, & habenda sit ratio aliorum pœnitentium, & temporis alia in re melius impendendi.

III. Certum est, Peccata etiam mortalia alias rite, ac directe absoluta, esse materiam sufficientem præsentis confessionis, etsi ea sola dicantur; cum possit pœnitens de iisdem pluries, & à pluribus absolvi, juxta dicenda d. 2. exponi tamen debent cum novo dolore, ut habeatur nova materia proxima cum nova forma absolutionis, juxta ibidem dicenda. Cum autem, per se loquendo, nemo teneatur bis confiteri mortalia semel jam directe absoluta, sequitur, ut ea sint etiam materia libera novæ confessionis, etiamsi hæc instituaturs generalis: per accidens autem possunt evadere materia necessaria præsentis confessionis, juxta dicenda cap. sequ.

CAPUT III.

Quæ sit materia necessaria Confessionis ?

CERTUM est, materiam necessariam confitendam ex Jure Divino esse *Omnia, & singula mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habetur, etiam occulta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant*: ita ex Trid. *sess. 14. de Pœnit. cap. 5. can. 7.* Igitur ex Jure Divino confessio mortalium debet esse integra materialiter, quoad numerum, & species, etiam infimas mortalium. & circumstantias mutantes speciem; de quibus satis dictum est q. 2.

Quæres primo, An necessario confitendum sit peccatum mortale etiam in individuo ?

Respondeo affirmative; quia confitendum est integre prout est factum; & sic institutum esse à Christo constat nobis ex perpetua praxi Ecclesiæ: Doctores communissime. Hinc non solum confitenda est prava voluntas, in qua formaliter habetur malitia peccati, sed etiam actus externus, qui ab ea voluntate processit; quia, quamvis actus externus nihil superaddat malitiæ, cum non sit formaliter liber, tamen simul cum actu interno, à quo procedit, facit unum complete individuum in genere moris; actus enim externus se habet veluti materia, internus veluti forma unius operationis humanæ. Itaque, qui v. g. vulneravit, non satisfacit dicendo, *Volui vulnerare*; satisfacit autem dicendo, *Vulneravi*, quia sic satis exprimit actum internum. Item, qui volens occidere vulneravit tantum, non satisfacit dicendo, *Volui occidere*, sed debet dicere, *Volens occidere vulneravi*.

Quæres secundo, An necessario confitendus sit effectus peccati mortalis ?

Respondeo, Effectum peccati mortalis esse omne id, quod consequitur ad totum peccatum completum in individuo: v. g. voluntas occidendi completur externe in esse peccati per propinationem veneni: mors autem inde sequuta dicitur effectus peccati; & sic de reliquis. Certum est primo, quod si tales effectus nullo pacto fuerint prævisi, non est obligatio eos confitendi; sic non est obligatio confitendi homicidium factum in ebrietate, si nullo pacto fuerit ante prævisum; quia sic nullatenus est in se peccatum, sed merus effectus peccati ebrietas.

tis. Certum est secundo, quod si tales effectus sequuti sint post retractationem causæ, neque sunt confitendi; quia sic sunt omnino involuntarii: sic qui projecit Breviarium in mare, vel propinavit alteri venenum, si statim post tale peccatum sit rite confessus, non tenetur deinde confiteri omissiones Horarum subsequentes, nec mortem postea sequutam. At, si tales effectus, & prævisi, & sequuti sint ante retractationem causæ, quamvis Sanch. l. 9. Matr. d. 45. num. 30. Sot. Lop. Pal. & Thomistæ fere omnes post D. Th. absolute dicant, esse confitendos; tamen probabilius distinguo: Si enim ex peccato sequatur effectus tunc, cum potes adhuc illum impedire, est confitendus, quia sic complet eam omissionem in ratione peccati externi: si vero non potes tunc impedire, per se loquendo, non est obligatio illum confitendi, quia sic nec est in se peccatum, neque externe illud complet: Sal. Gran. Lug. Bon. Tamb. Dian. p. 1. t. 7. r. 64. Itaque in casu veneni, &c. etiamsi voluntatem nondum retractaveris, tamen satisfacis, per se loquendo, si dicas, *Propinavi alteri venenum*, tacenda de morte inde sequuta; & ita de reliquis. Dixi *Per se loquendo*; nam per accidens sæpe addi debent tales effectus, aut quia ratione ipsorum contracta est aliqua censura, aut quia pœnitens est monendus de restitutione ex effectu sequuto; & ideo pœnitentes communiter eos addunt in confessione, ad quod etiam sunt suaviter invitandi, ut inquit Esparfa.

Quæres tertio, An necessario sint confitendæ circumstantiæ peccati mortalis notabiliter illud aggravantes?

Respondeo, Has esse illas, quæ multum augment peccatum intra suam speciem: sic furtum mille ducatorum est circumstantia notabiliter aggravans furtum in specie furti; & similiter odium grave durans continenter per annum, &c. Equidem in hac gravissima difficultate, expono prius duas sententias oppositas, deinde concludam, quod videtur probabilius. Itaque

I. Negant D. Th. D. Bonav. D. Antonin. & alii plusquam 45. probatissimi Auctores, quos refert, & sequitur Dian. p. 1. t. 7. r. 1. & p. 3. t. 4. r. 67. ita ut satis in casu sit dicere: *Furatus sum materiam gravem, odio habui proximum graviter*. Ratio est, quia Trident. sess. 14. c. 5. can. 7. tantum ait, *Necessarium jure Divino confiteri omnia, & singula mortalia . . . & circumstantias, quæ peccati speciem mutant*: ergo sufficienter indicat, circum-

circumstantias tantum aggravantes intra eandem speciem non esse necessario confitendas; alioquin non processisset doctrinaliter, sed valde mance, inquit Lug. d. 16. num. 108. Et confirmatur primo, Quia Trident. expresse ibidem addit, nihil aliud exigi in pœnitentibus ab Ecclesia: Secundo, Quia, cum Trident. ibi agat de obligatione confitendi circumstantias, & non exprimat obligationem confitendi mere aggravantes; præsumendum, hanc obligationem non esse; contra illum enim, qui jus clarum dicere potuit, & non dixit, interpretatio est facienda, ex *Reg. Jur.* Tertio, Quia praxis Confessoriorum, & Pœnitentium non est, vel interrogare, vel confiteri illas, ut notat Vasq. d. 19. a. 1. d. 2.

II. Affirmant necessario confitendas Cajet. Sot. Suar. Henr. Con. Sanch. & alii Auctores non minus nobiles, inquit Carden. quos usqu. ad 25. refert Dian. l. c. quam sententiam Sanch. vocat verissimam, Vasq. in Scholis communem, & Bonæspei deductam ex principiis Fidei. Ratio est: Primo, Quia Catech. Roman. *de Pœnit. c. 9.* ait, *Confitenda etiam illa, quæ unumquodque peccatum circumstant, & gravitatem augent;* qui Catech. jussu Pii V, conscriptus, & ex decr. Trid. editus, hujus mentem videtur optime assequutus: Secundo, Quia cap. *Consideravit de Pœnit. d. 5.* dicitur, pœnitentem debere considerare qualitatem criminis, quantum in eo perseveravit, & ut cognoscat augmentum peccati, *Quia omnis ista varietas est confitenda:* Tertio, Quia id est necessario confitendum, quod scire debet Confessarius, ut Judex, & ut Medicus, ex Trident. cit. Ut Judex autem scire debet has circumstantias, ut pœnam convenientem injungat; ideoque in fine decr. Gratian. designantur pœnitentiæ notabiliter diversæ pro peccatis etiam ejusdem speciei ob solas ejusmodi circumstantias, *cal. 21. 22. 37. & 38.* Similiter ut Medicus scire debet statum ægri, ut possit ei præscribere opportuna remedia: ergo, &c.

III. Concludo primo, Utramque sententiam esse probabilem, utpote nixam gravi auctoritate, & ratione. Quare sequendo in praxi primam sententiam, ne implicite quidem subjaces damnationi Prop. 1. proscriptæ ab Inn. XI. ut contra aliquos recte notat Carden.; quia non exponis Sacramentum periculo nullitatis; cum certum sit, ad ejus valorem non requiri confessionem materialiter integram, quando bona fide proceditur, ut est

in

in casu. Concludo secundo, Secundam sententiam videri probabiliorem ob graviores rationes. Trid. autem ideo tantum posuit, *Circumstantias, quæ speciem peccati mutant*: quia noluit expresse definire hanc quæstionem: cæterum sufficienter adjecisse videtur fundamenta pro secunda sententia; nam per circumstantias mutantem speciem intelligi possunt, quæ mutant, vel formaliter ratione alterius malitiæ, vel æquivalenter ratione malitiæ ita exaggeratæ, ut in æstimatione prudentium censeri debeat aliud quasi specie peccatum; cum species peccati sit apparentia, & æstimatio, quam de eo habent prudentes: sic, si quarta pars ducati sit quid leve, si furens medium ducatum, habetur circumstantia aggravans, quæ mutat speciem, quia mutat apparentiam, & æstimationem viri prudentis.

Quæres quarto; An necessario sit confitenda consuetudo peccandi mortaliter?

Respondeo, Si Confessarius interroget pœnitentem de consuetudine peccati, esse necessario confitentam, ut constat ex Prop. 58. damnata ab Inn. XI. *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.* Ratio est, quia Confessarius ut Judex habet jus cognoscendi, an pœnitens serio proponat emendationem, & ut Medicus habet jus cognoscendi, an forte sit in occasione proxima relapsurus: ergo habet jus interrogandi de consuetudine peccandi, & consequenter pœnitens habet obligationem eam dicendi, & aperiendi peccata illius speciei etiam alias rite confessa: neque est novum, quod per accidens teneatur quis iterum ea peccata, alias absoluta subicere clavibus; non enim fit, ut de iis novum judicium feratur, sed ut possit aptum judicium ferri relate ad peccata præsentia, cum quibus illa aliquatenus connectuntur, & dari remedia opportuna pro cavendis futuris. Hinc etiam fit, ut respondere similiter teneatur Confessario interroganti de occasione proxima peccandi, ut communissime docent Doctores contra Joan. Sanch. apud Dian. p. 1. t. 7. r. 55. Sicut etiam, si interrogetur de circumstantiis peccatorum notabiliter aggravantibus, etiam si probabile sit, non dari obligationem eas fatendi, si non petantur. Et ratio est, quia horum omnium notitia conducit ad recte judicandum in foro Sacramentali; unde jus habet Confessarius, ne sibi celentur, si de iis interroget. Si vero

COR-

Confessarius non interroget, tunc distinguendum est cum Lug. d. 16. num. 204. Vel consuetudo jam olim contracta inducit ad peccata sine libertate, & advertentia, ut accidit; cum quis ex veteri consuetudine blasphemiat, quin advertat hic & nunc ad malitiam blasphemiae; & hæc consuetudo libere nondum evulsa, est per se confitenda, utpote speciale peccatum omissionis, graviter enim obligamur ad evellendam. Vel consuetudo jam olim contracta inducit ad peccata libere, & advertenter patranda, & videtur etiam per se confitenda, quando quis advertit, quod per illam ponatur in periculo proximo; sed quia ad id homines non advertunt, idcirco raro se accusant de hac consuetudine, atque adeo raro datur obligatio eam manifestandi, antequam Confessarius de illa interroget.

Quæres quinto, Quid significet vox illa *Circiter* addita in confessione numero expresso peccatorum?

Respondeo, Significare parvum excessum supra, vel infra numerum expressum; quod parvum accipi debet respectively ad summam expressam: quare, si numerus expressus est minor, etiam excessus debet esse minor; & quo numerus expressus est major, eo major potest etiam esse excessus: non tamen proportionem Arithmetica, sed quasi Geometrica secundum judicium prudentium, quamdiu scilicet parvus excessus prudenter censetur quasi absorberi in numero expresso. Sic parvus excessus censetur unum respectu quatuor; duo respectu decem; tria respectu 20., quatuor respectu 40., sex vel etiam novem juxta Spor. num. 446. & alios respectu 100. &c. Itaque, si duodecies, v. g. peccasti, & ob incertitudinem dicas, *Decies circiter*, jam sufficienter explicas duodecimum in numero expresso: Addo, quod si excessus sit unius tantum, est aliquid etiam in se parvum absolute; & consequenter, si ob incertitudinem dixisti, *Ter circiter*, & postea reperias quater; non teneris iterum confiteri illud quartum; quia licet unum sit tertia pars trium, tamen est aliquid in se parvum: Dicast. Bosc, Croix num. 490.

CAPUT IV.

*An Peccatum mortale dubium sit materia
necessaria Confessionis?*

Hoc dubium potest esse triplex: Primo de ipso peccato, ut si dubites, an simpliciter peccaveris in materia

materia cæteroqui de se gravi: Secundo de qualitate peccati, ut si scias, te jam peccasse, dubites tamen, an mortaliter, an venialiter: Tertio de confessione peccati, ut si scias, te jam peccasse mortaliter, dubites tamen, an sis de eo confessus. Circa hæc omnia versari potest vel dubium negativum, cum scilicet utrinque sunt quædam motiva, sed adeo levia, ut neutra pars possit prudenter asseri; vel dubium positivum, cum scilicet pro utraque parte sunt gravia motiva, ita ut formari possit prudens iudicium tam pro hac, quam pro illa parte, aut saltem reflexe iudicari possit, quod pro utraque parte stet motivum grave: quando pro una tantum parte stat grave motivum, ea sola erit positive dubia, seu probabilis, & fundans prudens iudicium. His suppositis

Dico primo: In dubio positivo pro utraque parte peccatum non est materia necessaria confessionis: Doctores communiter cum Sylv. Suarez, Henr. Sanchez, Bon. Layman. Lug., & aliis contra Elizal. Gorm. Merol. Con. & complures Rigoristas. Ratio est, quia in tali casu, cum etiam habeas grave motivum tibi favens; potes prudenter iudicare, te non obligari, esse illud non confitens opereris ex opinione probabilis non spectante ad valorem Sacramenti. Dixi *Pro utraque parte*: nam, si tantum sit motivum grave contra te, utriusque teneris confiteri; quia sic non habes prudens motivum, unde excuseris. Neque dicas, in dubio facti, quale est in casu, motiva opposita se mutuo elidere, ut duo testes graves testificantes pro. & contra. Nam tunc motiva opposita se mutuo elidunt, cum sunt ejusdem speciei, & omnino similia, uti sunt duo testes de visu; quia sic certum est, alterutrum eorum velle fallere, & cum ignoretur, quis eorum id velit, neuter meretur fidem. Non vero, si motiva opposita sint diversæ speciei, & dissimilia; uti essent duo testes, qui non de visu, sed ex aliis gravibus conjecturis pro & contra testentur; sic enim uterque meretur prudentem assensum, cum uterque habeat conjecturas probabiles ex motivis omnino diversis. Et ita est in casu nostro, in quo proinde potes prudenter indicare, te non obligari.

Hinc in dubio, an simpliciter peccaveris, in tali actione, si probabile sit, te non advertisse ad peccatum, non consensisse, &c. vel probabile sit, te non plene adver-

advertisse, non plene confensisse, &c. potes de ea actione non confiteri; etiamsi probabile etiam sit, imo & probabilius, te advertisse, plene confensisse, &c., quia sequens motivum probabile tuæ immunitatis à mortali, prudens operaris. Similiter, si certus sis olim, te peccasse graviter, sed probabile nunc tibi sit, te de hoc confessum etiam esse, non teneris iterum de eo confiteri, etiamsi probabile, imo etiam probabilius adhuc tibi videatur non confessum esse; & ratio ulterior est, quia, quamvis inter homines non censeatur per probabilem solutionem satisfactum debito certo, sed danda est pars solutionis juxta proportionem dubii, eo quod homines non censeantur remittere debitum, nisi posita sit perfecta æqualitas; attamen benignius præsumimus de Deo, quod scilicet ad impletionem suorum præceptorum non exigat, plus quam quod prudenter judicemus, nos eis satisfecisse; alioquin exponeremur infinitis anxietatibus, & scrupulis, cum nimis facile obliviscamur eorum, quæ fecimus. Notant tamen Sanchez, Pallav. & alii, in periculo mortis fore obligationem eliciendi contritionem de his peccatis positive dubiis, vel confitendi ad minimum alia peccata, ut scilicet peccata illa dubia, si forte revera fuerint mortalia, necdum ante remissa, saltem indirecte tunc absolvantur; quia secus in ea extrema necessitate exponeretur periculo salutis æternæ. De Baptismo dubie suscepto, vide dicta suo loco in Tract. præced.

Dico secundo: In dubio negativo pro utraque parte mortale dubium videtur potius materia necessaria confitenda; ita Catec. Roman. de Pœnit. c. 9., D. Th. in 4. d. 21. q. 2. a. 3. ad 3., alique Doctores gravissimi, & prope innumeri, quorum 40. refert, & sequitur Sanchez l. 2. Decal. c. 10. n. 66. ita ut certum esse dicant plerique cum Gorm. contra complures etiam graves auctores infra citandos. Ratio est, Primo, Quia ex Trident. cit. tenetur pœnitens confiteri omnia, & singula mortalia, quæ habentur in conscientia, & memoria; sed qui negative dubitat de mortali commisso, illud aliquo pacto habet in conscientia, & in memoria, quia meminit v. g. facti præteriti, in quo dubitat, an peccaverit mortaliter; ergo tenetur illud confiteri.

Scio Ægyd. Con. Caram. Martin. Marchant: Stoz. Joseph à S. Januario, & alios Doctores docere,
nt

ut probabile oppositum; quia mortale dubium, inquit, revera non est in conscientia, quæ à D. Bern. dicitur *Cordis scientia*, & à D. Th. *Cum alio scientia*; neque in memoria, quia memoria est pronunciare, se prius aliquid scivisse: ex Aristot. i. *de Memoria*: & negative dubitans nihil scire, aut pronunciare potest. Addunt insuper: Primo, Dubium, quod facta morali diligentia vinci non potest, æquivalet ignorantia invincibili, & tacere possum in confessione peccatum, quod ex tali ignorantia puto non esse mortale: Secundo, In dubio melior est conditio possidentis, & negative dubitans de mortali est in possessione suæ innocentia: Tertio: In dubio, an lex aliqua existat, non est obligatio eam servandi, & dubium est in casu, an existat lex confitendi peccata dubia. Cæterum, quamvis horum sententia spectatis rationibus intrinsicis videatur probabilior tamen nostra sententia, spectata saltem auctoritate extrinseca, videtur in praxi tenenda; quia in iis, quæ pendunt à voluntate Christi, tenendum est, quod dixerunt antiqui, quos præsumendum est, magis nosse voluntatem Christi, quam pauci Doctores, qui non priusquam ab annis fere 70. cœperunt de hoc dubitare. Et sane nemo negat obligationem confitendi mortale, quod certo scis, te olim commississe, sed negative dubitas, an confessus sis; quia sic certo possidet præceptum confessionis, cui prudenter judicare nequis esse satisfactum. Si autem dubium negativum sit de ipso peccato, aut de qualitate peccati; per se loquendo, probabilior, & tutior in praxi est nostra sententia obligans ad illud peccatum dubium confitendum.

Dixi *Per se loquendo*. Nam non tenentur, Primo, Scrupulosi; quia eorum dubia ordinarie sunt inanes apprehensiones; qui proinde non tenentur confiteri peccata certa; nisi certo sciant non esse antea confessã: Doctores communiter. Secundo, Nec tenentur, qui sunt timoratae conscientia, si negative dubitent, an peccaverint mortaliter: an venialiter; quia ex communiter contingentibus est prudens præsumptio: cum ergo hi soleant horrere à mortali, habent inde prudens motivum judicandi, se non peccasse mortaliter: Sanchez, Bon. & alii communiter. Tertio, Nec tenetur: qui olim serio fecit confessionem generalem, & nunc negative dubitat, an tunc dixerit tale, vel tale mortale, quia confessio serio facta est in possessione pro sua
inte-

integritate, & non meminisse, te hoc, vel illud esse confessum, non est prudens dubium, quod confessus non sis; cum vix recordemur hesternorum: Stoiz. p. 5. num. 169.; nisi ergo occurrat nunc positiva ratio prudenter dubitandi, non teneris, &c. Gorm. num. 170. & alii communius: unde etiam infert Jo. Sanch., estque valde notandum, inquit Dian. p. 5. t. 4. r. 107., hunc talem non teneri amplius, de vita antea acta cogitare; &, si occurrat dubium, an confessus jam fuerit tale peccatum; an non; an circumstantias, &c., poterit præsumere, quod sic: idemque infert Stoiz n. 164. in confessionibus particularibus serio antea actis; nam, qui semper cum morali diligentia est confessus non tenetur in priorem vitam ulterius inquirere, etsi hic & nunc non recordetur, se hoc, vel illud esse determinate confessum. Ex quibus concluditur, quod obligatio confitendi mortale dubium solum urgeat eos, qui non sunt timoratae conscientiae, vel de quibus ignoratur, an timorati sint, vel an antehac fuerint diligentes in suis confessionibus, ut concludit Croix.

Quæres, An peccatum dubium sit se solo materia sufficiens confessionis?

Respondeo affirmative, Si re ipsa sit commissum; sed cum hoc ipsum sit incertum, per accidens tunc datur obligatio addendi aliud certum, sive mortale alias absolutum, sive veniale, ne exponatur Sacramentum periculo frustrationis: quod, si aliud certum non possit addi, danda est absolutio sub conditione, præsertim in necessitate; maxime, cum probabilis sit speculative loquendo sententia Perez, & aliorum Doctorum, quod peccatum putatum (adeoque & dubium) cum vero dolore sit sufficiens ad hoc Sacramentum, & consequenter per eam confessionem satisfieri præcepto confessionis annuæ: si certum sit, te peccasse, & dubitas, an mortaliter, an venialiter, absolvi simpliciter potes absque ullo addito, quia jam exponis materiam certam: Sanch. l. 1. Decal. c. 10. num. 3. Similiter, si Confessarius ex circumstantiis pœnitentis advertat ut certa aliqua peccata, quæ pœnitens confitetur ut dubia, potest simpliciter absolvere; quia peccata sunt declarata, prout sunt in conscientia, nec Sacramentum exponitur periculo nullitatis: Spor. num. 56.

R. P. Nicol. Mazzotta Theol. Mor. Tom. III. Y CA-

CAPUT V.

Quæ mortalia antecedentium Confessionum sint materia necessaria Confessionis præsentis?

Dico primo: Qui antehac confessus fuit invalide, undecunque provenerit invaliditas, tenetur eadem mortalia iterum confiteri: Ita omnes. Ratio, quia Christus præcepit confessionem mortalium in ordine ad valorem, & fructum Sacramenti: ergo, quodcumque pœnitens novit suas confessiones fuisse invalidas, five ex defectu sui, five Confessarii, debet illas repetere, & si fuerunt voluntarie nullæ, debet etiam addere sacrilegia in illis, & in subsequentibus etiam communionibus commissa. Contra vero, si confessio fuit valida, sed informis, probabiliter non tenetur peccata sic confessæ iterum confiteri, sed tantum peccatum ommissum, quia absolutio fuit valida, & habebit fructum, cum sublata fuerit fictio: Suar. d. 22. f. 7. num. 2. contra Adrian.

Si Confessarius habebat facultatem in reservata, & invaliditas fuit ex defectu ipsius, eo quod noluit absolvere, probabiliter ablata est reservatio: & si invaliditas fuit ex defectu inculpabili pœnitentis putantis, v. g. non requiri dolorem, &c. probabiliter ablata est etiam censura; quia in primo casu pœnitens satisfecit præsentando se habenti facultatem in reservata: in secundo casu Confessarius absolvit, quantum potuit: Con. Cajet. Henr. & alii contra Layman. Bonac. & alios. Idem putant Pasqual. Rodr. Boss. f. 1. cas. 28., etiam si invaliditas fuit ex defectu culpabili pœnitentis, eo quod possit etiam invitus, nedum indispositus, à censuris absolvi, sed in hoc merito contradicunt alii, quia fraus non potest cuiquam suffragari, nec debet lucrum reportari ex sacrilegio.

Cæterum, si confessiones invalidæ repetantur apud Confessarium diversum à primo, debent omnia, & singula mortalia repeti; quia hic Confessarius, cum sit novus omnino Judex, debet omnia, & singula, quoad fieri potest, cognoscere, Doctores communiter. Si vero repetantur apud eundem Confessarium, qui adhuc habeat distinctam memoriam eorum peccatorum, satis est, si pœnitens dicat defectum confessionum, & communionum præteritarum, & in genere addat, *Etiam me accuso de omnibus peccatis antehac tibi confessis;*
idem

idem etiam dicunt Navar. & alii, si talis Confessarius habeat adhuc confusam memoriam eorum peccatorum, & aliquo pacto recordetur de statu pœnitentis, vel saltem pœnitentiæ injunctæ; quia sufficit aliquando formatum fuisse judicium, de quo nunc meminit. Si autem nec confuse meminit peccatorum; nec pœnitentiæ impositæ, debent distinctè repeti eidem peccata, quantum necesse est, ut ex vi confessionis partim præteritæ, partim præsentis possit Confessarius formare judicium saltem confusum de statu conscientiæ, & injungere pœnitentiam congruam: Lug. d. 16. num. 642.

At, si pœnitens sit cæteroqui scrupulosus, regulariter ne permittas quidquam repetere, nisi certum sit, esse male confessum, juxta jam dicta. Imo idem etiam dicunt Fill. & Gob. t. 7. num. 275. , etiamsi pœnitens non sit scrupulosus; quia possessio est pro confessionibus factis, quarum valor præsumi debet, nisi graviter probetur oppositum, cum delicta non sint præsumenda: contra vero, si ille solitus fuerit negligenter se præparare, aut omittere aliqua, præsumptio est contra ipsum, ideoque tenetur repetere id, de quo dubitat, an valide sit confessus. Idemque est, si certus sit de mortali in confessione omisso, & sit dubium negativum, an ex verecundia, an ex justa causa; tenetur enim consistere illud, & reliqua etiam mortalia tunc confessa, quia est etiam dubium negativum de valore ejus confessionis: Moya d. 1. q. 8. n. 17. contra Baucium.

Pro praxi vero, si pœnitens mortale aliquod tacuit, pete, quale illud fuerit, & an, quando illud commisit, putaverit esse mortale; item, an putaverit esse mortale sic illud tacere in confessione: si enim hæc non adsint, nunquam peccavit mortaliter: si hæc consent, tunc pete, an, quoties confessus sit tempore intermedio, memor fuerit obligationis consistendi tale peccatum, & nihilominus perrexerit tacere; si enim bona fide, & cum debita dispositione fecisset has confessiones intermedias, fuerunt validæ, nec opus est has, vel peccata in his confessâ repetere: Doctores communiter: si vero adsuit semper mala fides, tunc, si apud te semper fuit confessus, redit doctrina paulo ante dicta; si non semper est tibi confessus, vel per multos annos sic perrexit, ita ut nec confuse recordari possis reliquorum peccatorum communiter

differendus est pro absolutione, usquedum se examinet, si capax sit ad se examinandum, & hoc antea non fecerit, quia vix fieri potest, ut tam subito omnium recorderetur: Gob. t. 7. num. 261. Addit tamen optimum consilium Croix num. 1226. exquirenda tunc ab eo graviora peccata, quæ illum maxime remordent, ut sic aperto ulcere, & deposita parte verecundiæ facilius deinde redeat: addit etiam, quod si non esset futura occasio redeundi, nec putaretur alteri facile aperturus conscientiam, possis tunc per interrogationes supplere defectum examinis, quantum locus, & tempus ferent, & absolvere, & pro pœnitentia injungere, ut diligentius se examinet, & si quæ alia occurrent, dein confiteatur.

Dico secundo: Mortalia indirecte absoluta in alia confessione sunt materia necessaria præsentis confessionis: ita omnes. Ratio est, quia ex Trid. *sess. 14. c. 3.* Confessarius est à Christo institutus Judex circa omnia, & singula mortalia fidelium; sed Confessarius nondum tulit sententiam de peccatis indirecte absolutis, utpote nondum subjectis directe ejus clavibus: ergo, licet indirecte sint remissa, tamen ex jure divino manet obligatio, ut directe Confessario subjiciantur; non quod illa reviviscant, sed quod novum peccatum omissionis committitur contra jus divinum, si non ita subjiciantur. Talia sunt mortalia inculpabiliter omissa in præterita confessione, vel eorum species, aut circumstantiæ mutantes speciem inculpabiliter omissæ, vel mortalia, dicta quidem in confessione, sed confessario non habenti jurisdictionem in illa, à quo bona fide, aut ex rationabili causa obtinuisti absolutionem directe cadentem super alia peccata sibi subjecta. Hinc damnatur ab Alexandr. VII. hæc Proposit. II. *Peccata in confessione omissa, sive oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenentur in sequenti confessione exprimere.* Non sic autem in reservatione, aut censura peccati indirecte absoluti: si quis enim ab habente facultatem in talem reservationem, ac censuram generaliter absolvatur à censuris, & à peccatis, probabiliter manet omnino liber à reservatione, vel censura adnexa peccato oblito, quod proinde, si memoriæ occurrat, absolvi directe poterit à quovis Confessario: Regin. Con. Sylv. Nav. & alii apud Dian. p. 2. t. II. r. 19. contra alios. Et ratio est, quia nec reservatio, nec censura est peccatum, sed quædam pœna peccati. Secus vero, si ille Confessarius non habebat

bebat facultatem in talem reservationem, vel censuram, ut patet.

Quæres, An mortale in confessione oblitum, si memoriæ occurrat ante communionem, debeat ante hanc subjici clavibus?

Respondeo affirmative cum communissima apud Lug. *de Euch.* num. 126. contra Regin. Præp. Garz. & alios apud Dian. p. 9. t. 3. r. 1. Ratio potissima est praxis communis fidelium, quæ satis indicat præceptum divinum de præmittenda communioni confessione materialiter integra, excepto casu urgentis necessitatis, juxta dicta q. 1. c. 4.

Dico tertio: Qui bona fide dixit in confessione, se v. g. decies circiter peccasse, si deinde certo sciat, se peccasse undecies, non tenetur iterum illud undecimum clavibus subjicere: Doctores communiter. Ratio est, quia jam subjectum fuit clavibus prout erat in conscientia, & sufficienter inclusum in verbis illis, *Decies circiter*, juxta dicta cap. antecedenti: ergo nulla est obligatio ex jure divino iterum subjiciendi clavibus, cum directe jam sit absolutum: Suar. d. 22. f. 5. Vafq. Con. Lug. & alii communiter contra Perez. Imo Tamb. *de Conf.* l. 2. c. 1. n. 20. ait, rusticos, mulieres, & pueros, qui bona fide crassiori modo confessi sunt, licet postea videant, se in multis defecisse, non esse obligandos ad repetendas ejusmodi confessiones, quia Confessarius satis saltem in confuso peccata eorum perceperit; quod Lugo facilius admittit circa numerum, quam circa speciem, quia major est obligatio exprimendi determinatam speciem, quam determinatum numerum. Illud communiter asserunt Doctores, quod, quando pœnitens post examinatam diligenter conscientiam aperuit in genere statum, vitam, consuetudinem, & tempus, quo in peccatis fuit, non teneatur postea repetere peccata, quamvis in particulari distinctius recordetur hujus, vel illius, in hoc, vel illo loco, aut tempore, cum hac, vel illa persona commissi, quia in illa confusa confessione fuerunt sufficienter intellecta à Confessario, qui potuit de his, & eorum numero formare morale judicium; atque adeo de omnibus directe absolvi: Croix num. 934.

Dico quarto: Mortale dubium confessum ut tale, si deinde deprehendatur ut certum, probabilius tenemur iterum confiteri ut certum: ita communis sententia cum Sanch. l. 1. *Decal.* c. 10. num. 69. contra Arriag. Leand.

Caramuel. & alios. Ratio est, quia ab initio erat obligatio illud assertive confitendi ut certum, & solum tunc excusavit ignorantia, ergo, hac sublata, redit obligatio, maxime quia notabiliter mutatur iudicium Confessarii, debetque alia ferri sententia, & alia imponi satisfactio. Neque obstat primo, quod ab hoc absolutus jam sis directe; nam aliquando etiam datur obligatio iterum fatendi peccata directe absoluta, ut dictum est de consuetudine peccandi: sicuti ergo ibi aperienda est consuetudo Confessario interroganti, ut ferat iudicium de praesenti; ita hic etiam non interroganti fatendum mortale certum, ut feratur de eo iusta sententia, utpote nondum lata. Neque obstat secundo paritas numeri peccatorum inclusi in illa particula *Circiter*; nam numerus certus deinde deprehensus non multum variaret iudicium Confessarii, & sufficienter est expressus in illa particula *Circiter*. Cæterum, si confessus es integre tuum peccatum (r. g. dicendo, te osculatum esse virginem) apud te dubitans, an fuerit mortale, an veniale; non teneris iterum confiteri, si postea deprehendas fuisse mortale; quia confessus es integre, neque ex modo confitendi determinasti Confessarium ad falso iudicandum; Sanch. num. 69. & alii. Et à fortiori non teneris, si peccatum quodcumque confessum bona fide, ut dubium, postea deprehendas fuisse tantum veniale, aut nullum.

Similiter, qui bona fide exposuit integre peccata sua Confessario imperito, probabilius non tenetur iterum confiteri Confessario perito, quia prior Confessarius directe absolvit de communiter notis, etiam si sæpe illa non discernat à venialibus, sed vel iudicium suum suspendat, vel etiam iudicet mortale, quod fuit veniale: Suar. Henr. Sot. Con. Bon. & alii plures contra Sylv. Ricch. Valq. Victor. Val. Turr. & alios. Secus vero, si poenitens mala fide processit, cum sic prior confessio fuerit sacrilega.

C A P U T VI.

Quodnam peccatum sit mendacium in Confessione?

PEC-CATA sunt confitenda, sicut nunc conscientia dicat fuisse tunc commissa, quando fuerunt patrata; unde, si tunc invincibiliter ignorabas malitiam, vel non advertebas ad aliquam circumstantiam, illam non contraxisti, etsi nunc scias talem malitiam, &c. Itaque pecca-

peccata certa confitenda ut certa, dubia ut dubia, nulla omnino non confitenda; si secus feceris, eris mendax in confessione: sed hoc mendacium esse potest, vel circa materiam necessariam, vel circa materiam liberam. Itaque

Dico primo: Mendacium in confessione circa materiam liberam probabilius est tantum veniale: Suar. Vasq. Lug. Tamb. & alii communiter contra D. Bon. Caj. & alios. Ratio est, quia, licet sit aliqua irreverentia, non tamen gravis, tantum enim decipit in materia libera, sine qua potest stare iudicium Confessarii circa substantialia, & valor Sacramenti; materia autem libera sunt venialia, & mortalia alias rite confessi. Sic venialiter peccas, si falso affirmes, vel neges aliquod veniale; vel, si interrogatus neges mortale antehac rite confessum; modo non faciat ad confessionem præsentem, ut diximus de Consuetudinario, &c. Idem est, si mentiaris in re non pertinente ad confessionem, vel si mentiaris in Confessionali quidem, sed ante confessionem, vel post absolutionem: Gob. t. 6. num. 545. Idemque est, si alteri prius confitearis mortalia, & postea tuo ordinario Confessario venialia, à quo interrogatus dicas, te ab ultima confessione illi facta non commisisse mortale, quia decipis circa materiam liberam: Bosc. num. 171.

Dico secundo: Mendacium in confessione circa materiam necessariam est grave sacrilegium contra Sacramentum, ejusque auctorem: ita omnes. Ratio est, quia decipit Judicem in re gravi spectante ad substantiam Judicii Sacramentalis. Tale est, si absque rationabili causa neget quis in confessione mortale, quod fecit; vel affirmet, quod non fecit: item, si mortale certum dicat ut dubium, vel dubium ut certum; item, si numerum dubium mortalium afferat pro determinato, vel determinatum pro dubio, aut majorem, minoremve, quam ipse putet esse; vel demum sciens v. g. se detraxisse dicat, *Accuso me, si detraxissem, &c.*; quia in his omnibus corrumpitur iudicium Sacramentale in re gravi, quamvis aliquando excuset bona fides, aut ignorantia. Idem est, si confitens mortale dicat, esse veniale, vel confitens veniale dicat esse mortale; vel confitens mortale falso dicat, se illud esse alias confessum, quia notabiliter immutat iudicium Confessarii circa materiam necessariam; Pal. Tamb. & alii communiter contra Dicastil. d. 9. num. 147. Si vero falso dicat, se non esse

esse antehac confessum mortale, quod tamen sit antea rite confessus, probabiliter peccat tantum venialiter, quia decipit tantum circa materiam liberam: Dicant. contra Pal. Tamb. & alios. Qui autem confitetur mortale antehac rite confessum, sed id non exprimat, non peccat, quia confitetur malitiam, quæ est ex parte peccati, quæ semper est materia confessionis: Suar. Sanch. Con. & alii communiter.

Item, qui confitetur mortale, de quo dubitat, an antehac sit confessus, non tenetur dicere, se de hoc dubitare. Imo, qui confitetur mortale antehac non confessum, nec tenetur id exprimere, nisi interrogetur, quamvis videat, Confessarium forte putare esse antehac confessum, dummodo ex vi confessionis eum non inducat in illum errorem, sed mere permissive se habeat: Bonac. Dian. Lug. Dicant. Tamb. & alii contra Hurt. Pal. Turr. immerito vocantem hanc sententiam perniciosam, & improbabilem: excipe tamen, si Confessarius imponat pœnitentiam valde levem; tunc enim per accidens esset obligatio id exprimendi, aut saltem petendi pœnitentiam majorem: ita idem Doctores.

Similiter neque peccat, qui dicit, se velle confiteri generaliter, & peccatis alias confessis miscet nova non antehac confessa, tacendo, hæc non esse antehac confessa; quia per verba illa, *Volo confiteri generaliter*, non dicit, se velle confiteri tantum peccata antehac confessa, sed quæ fecit in vita, Lohn. de Conf. par. 2. c. 12. dicens, id secure practicari: excipe tamen primo, Si inter nunquam confessa esset reservatum, à quo non posset absolvi hic Confessarius; Secundo, Si species peccati nunquam confessi aliter non intelligeretur, v. g. si recenter vovit castitatem, & peccatum oppositum intelligeretur factum ante votum: Tertio, Si Confessarius imponat pœnitentiam valde levem, ut dictum est supra; ideoque ordinarie semper expedit distinguere non confessa à confessis: maxime etiam, quia circa non confessa communiter diligentius interrogare debent Confessarii, ut bene explicetur species, & numerus: Croix n. 1182. Qui autem dicit, se velle confiteri generaliter de tota vita, & sponte omittit aliqua mortalia antehac rite confessa, non peccat mortaliter, quia non mentitur circa materiam necessariam; imo Tamb. n. 7. Dic. & alii putant, nec peccare venialiter, quia sensus illorum verborum communiter est; quod velit confiteri omnia, prout ipsi videtur, & placet, & ita intelligunt Confessarii.

Simi-

Similiter non peccat, qui ex necessitate confitens huic Confessario (cui ex rationabili causa non tenetur dicere peccatum, quod habet in conscientia, vel ejus speciem) id ab eo interrogatus neget; quia nullatenus mentitur, sed loquitur æquivoce: Doctores communiter. Qui autem mentitur circa individuum physicum peccati (puta si dicat; se peccasse tali die, cum sciat, se peccasse alio die, vel occidisse Titium, cum sciat, se occidisse Cajum) Arriag. Bosc. & alii dicunt, esse tantum veniale mendacium; quia moraliter sunt idem individuum peccati, & circumstantiæ illæ physice diversæ non sunt materia necessaria; nisi vero mutent speciem peccati, vel notabiliter judicium Confessarii: Suar. d.22. f.2. n.3.

CAPUT VII.

Quando valeat Confessio formaliter tantum, & non materialiter integra?

CONFESSIO formaliter tantum integra est externa quidem accusatio Sacramentalis, sed non omnium peccatorum, quæ sunt in conscientia, adeoque non est materialiter integra; dicitur tamen integra formaliter, quia nihil ei deest ad valorem, & formam Sacramenti. Hæc autem præcise valet, si adsit impotentia physica, vel moralis confitendi omnia, quæ sunt in conscientia, quia tunc solum ex benignitate Christi cessat suum præceptum de integritate materiali, & ideo transacta postea ea impotentia teneris ex eodem præcepto, mortalia tunc omnia subicere clavibus: Doctores communiter. Sit igitur.

§. I.

Quid de impotentia morali?

SI necessitas sit confitendi (v.g. ob præceptum annuæ communionis, vel ad vitandam infamiam, scandalum, aliudve malum grave, vel, si aliter longo tempore confessio esset differenda) valida est confessio non integra materialiter ob impotentiam moralem in subsequenter casibus.

I. Si pœnitens nec apud alium Confessarium, nec aliter possit integre confiteri suum peccatum, nisi nominando complicem; tunc enim probabiliter potest illud tacere, quia conservatio famæ, ad quam complex habet jus, videtur excusare: Nav. Armil. Molin. Bon. Busemb. Dian. & alii contra Suar. Lug. D. Bonav. D. Anton. & alios. Si autem sola circumstantia nequeat exprimi sine manifestatione complicis, fatendum est peccatum tacita circumstantia, dicendo v. g. *fornicatus sum*, tacendo circumstantiam incestus, ex qua talis Confessarius facile nosset complicem. Hinc fit, quod, quando confessio fieri integre potest sine complicis manifestatione, illicitum est tum pœnitenti complicem manifestare, tum Confessario complicis nomen interrogare. * Ubi nota, Praxim exquirendi nomen complicis à nonnullis Portugalliæ, nec non Algarbiorum Confessariis usitatam, fuisse nuper à Bened. XIV. felicit. Regn. per literas in forma Brevis ad Episcopos illius Regni scriptas, *Damnata, ac reprobata, tanquam scandalosam. Et perniciosam, ac tam famæ proximorum, quam ipsi etiam Sacramento injuriosam, tendentemque ad Sacrosancti sigilli Sacramentalis violationem, atque ab ejusdem Pœnitentiæ Sacramenti tantoperè proficuo; Et necessario usu Fideles abalienantem.* * Si autem gravia damna timerentur à complice, quæ solus Confessarius posset impedire, esset ei manifestandus, quod expediret etiam fieri extra confessionem: Sot. Dian. Lug. Avdrf. q. 18. l. 7. & alii.

II. Si pœnitens ex confessione sui peccati, vel ejus circumstantiæ prudenter timeat grave damnum, sive spirituale, sive temporale sibi, aut Confessario, aut aliis, potest illud reticere; quia præceptum divinum de integritate materiali non obligat cum tanto incommodo: Doctores communiter: ut si prævideas, talem Confessarium fracturum sigillum, aut te odio gravi habiturum, aut aliis graviter nociturum. Item, si mulier v. g. prævideat ex confessione peccati carnalis fore periculum animæ suæ, vel confessarii; nullatenus potest ei confiteri, nisi in casu extremæ necessitatis, in quo etiam illud tacere debet, ob periculum alterutrius; nisi vero hoc omnino cessaverit. Doctores communiter apud Lug. d. 16. n. 361. Item, si Confessarius non posset aliter confiteri suum peccatum, nisi violatione sigilli: v. g. si invalide absolvisset simoniacum, nec posset confiteri

feri, nisi illi, qui facile posset conjicere, quisnam ille esset. In his omnibus casibus requiritur necessitas supradicta confitendi, & defectus alterius Confessarii; Fill. Lug. & alii communiter, monentes, talia damna, & pericula non esse facile fingenda, & præsertim in Religioso vix posse locum habere.

III. Si pœnitens sit mutus; hic enim probabilius non tenetur confiteri scripto, quia scriptura ex natura sua nata est esse publica: Ledesm. Victor. Sotus, Navar. Val. Barb. Dian. Laym. Pal. & alii contra Suar. Vasq. Lug. Escob. & alios. Hinc satis est, si confiteatur per nutus, etiam prævideat, non posse integre intelligi à Confessario. Debet tamen hic, si fieri potest, instrui prius ab ejus domesticis de significatione nutuum. Si id fieri non potest, absolvere eum potest tempore præcepti, imo etiam jubilæi, aliisque celebribus festis, etiam nequeat ulla peccata in specie intelligere, modo tamen ex signis intelligat, eum dolere, & petere absolutionem: Gob. t. 7. n. 476. At, si quis à nativitate fuerit mutus, surdus, & cæcus, cum non videatur ullo modo posse ediscere mysteria fidei, solum est capax baptismi: Gob. t. 7. n. 476. Eadem dic de surdo, cui pariter satis est, si confiteatur integre, quantum scit se explicare: quod, si sit surdaster, neque est interrogandus à Confessario, nisi de plane necessariis, & sine periculo publicitatis: expedit tamen, ut audiat, si fieri potest, in loco remoto: Dian. p. 3. t. 4. r. 120. Eadem dic etiam de puero, rudi, bardo (vulgo *locco*) qui nequeunt se in specie accusare; habent enim potius impotentiam physicam; ideoque in dictis necessitatibus impertienda est eis absolutio sub conditione, si dubites, an noverint mysteria fidei, vel an dent signa doloris, &c. qui autem est semifatuus, putat Gob. t. 7. num. 468. quod, etiamsi singulis mensibus petat absolutionem à Confessario, qui novit eum saltem imperfecte exercere actus necessarios ad hoc Sacramentum, absolvendus est: idem dic proportionaliter de pœnitente barbari idiomatis, qui, etiam possit, tamen non tenetur confiteri per interpretem, cum solum præcipiatur confessio secreta, ex Trid. *sess.* 14. *c.* 5. Quare in dictis necessitatibus, si non habeat Confessarium intelligentem suum idioma, poterit confiteri per signa. Addunt Val. Arr. Bus. & alii contra Con. Laym. Lug. & alios, quod ne in articulo quidem mortis teneatur confiteri

confiteri per interpretem; sed optime monet Averf. teneri tunc per illum confiteri aliquod saltem veniale, ob majorem securitatem salutis: & Dian. suadet, sic etiam tunc conatenda omnia, cum non sit certum non adesse obligationem ad hoc ex præcepto divino.

IV. Magnus concursus pœnitentium non est causa moralis sufficiens dimidiandi confessionem, ex Propof. 50. damn. ab Inn. XI. *Licet Sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis, aut indulgentiæ; adhuc tamen putat Lumb. sufficere, si tunc sit pœnitens non rediturus ad confessionem, vel accedat peregrinus non bene examinatus, qui abire statim debeat: sed hoc negat merito Carden. nisi etiam adsit impossibilitas moralis, qualis esset, si ille esset valde rudis, nec alias posset confiteri; hic enim, si solitus sit confiteri generice tantum non explicando species peccatorum, posset tunc Confessarius audire peccata ab ultima confessione, & rudi aliqua cognitione præcedentium eum absolvere: Laym. l. 5. t. 6. c. 9. n. 4.*

§. II.

Quid de impotentia physica?

I. **H**ÆC est in periculo mortis, in quo non sit tempus confitendi omnia, ut in naufragio, terræmotu, prælio, aut alio simili; tunc enim sufficit dicere tantum in genere, *Accuso me de peccatis meis*: Doctores communiter ex Rit. Romano. Imo, quando imminens periculum aliud non permittat, possunt multi simul dolorem ostendere Sacerdoti, & sic omnes simul absolvi. Addunt tamen Con. Lug. Tamb. & alii, quod, quamvis tunc neque obliget publica confessio, tamen pro majore securitate expedit, ut quisque manifestet aliquod saltem veniale in specie, de quo minus erubescit, ut sic ab illo directe absolvatur, & indirecte à reliquis. Idem proportionaliter dic pro tempore pestis; si enim Confessarius accedens ad pestiferum non possit immorari ob periculum contagii, poterit unum tantum peccatum audire, & absolvere: illud tamen debet esse mortale, si sit in conscientia, quia, cum sit materia necessaria, debet dici, si potest. At, si ob tale periculum non possit Confessarius accedere, satis est dicere publice aliquod veniale, ut supra, & sic absolvi: v. Laym. l. 5. t. 6. c. 13.

II. E&c

II. Est in articulo mortis, quando probabile periculum est, ne infirmus ante absolutionem moriatur, vel plus animo debilitetur, vel mortem acceleret: sufficit etiam unum mortale, aut, si hoc non habet, veniale fateri Confessario, & sic absolvi: Doctores communiter. Quod si non possit in specie, dicat saltem in genere, *Peccavi graviter*; & si neque hoc totum, proferre possit, dicat, *Peccavi*: si nec loqui possit, det signum doloris, vel desiderii absolutionis, puta, tundat pectus, vel manum Confessarii stringat, vel interroganti annuat, quia sic etiam habetur sufficiens confessio sensibilis, & accusatio externa. Itemque est, si oculos ad cœlum tollat, si Sacram Imaginem devote intueatur, &c. Si autem dubium sit de signo aliquo, absolvendus est sub conditione; quia probabile est, illud esse signum pœnitentiæ, cum probabile sit, quemlibet etiam scelestissimum in eo articulo velle remedium animæ suæ, idque eo signo, cum aliter nequeat, manifestare: Doctores communiter. Quod si Confessarius eum inveniat lapsum in lethargum, phrenesim, aut etiam in delirio dicentem, se nolle absolvi, potest, ac debet pariter absolvere, si unus saltem fide dignus testetur, eum antea petivisse absolutionem, aut dedisse aliquod ex prædictis signis, quia sufficit confiteri per alium, uti per interpretem: & non est certum, se retractasse, aut confessionem sensibilem non perseverare moraliter, Moya, Avers. Dian & alii communiter, ex Rit. Rom. *de Penit. c. ult.* Addunt etiam sufficere, si id testetur hæreticus, vel infidelis, quia præsumi non potest, quod hi dicant falsum, ut fiat Sacramentum. Addunt etiam sufficere, si testis referens Sacerdoti id tantum audierit ex relatione alterius. Addunt demum etiam sufficere, si testis hoc dixerit absens à moribundo, ad quem deinde accedat solus Sacerdos.

Difficultas maxima est, si hic talis neque per se, neque per alium dederit signum pœnitentiæ? Qua in re dicendum est, quod, si certum sit, nullum prorsus signum dedisse, non possit ne sub conditione quidem absolvi; quia tunc certum est, absolutionem fore nullam, cum confessio aliqua externa sit de essentia Sacramenti: Doctores communiter, præsertim Societatis Jesu, quibus in ratione studiorum prohibitum est docere hanc thesim: *Moribundus, etsi nullum signum det, aut dederit contritionis, adeo ut Sacerdos, nec sciat, nec prudenter putare possit, præcessisse sensibilem aliquam confessionem, absolvi*

absolvi potest. Talis certitudo haberetur, cum ille videretur infidelis, vel hæreticus, aut in eo articulo expressè diceret nolle confiteri, velle mori in peccato, &c. & hæc dicat, aut faciat non delirans, sed utens ratione. At, si hæc certitudo indispositionis non sit, sed ita improviso mortis articulo quis obruatur, ut nullum signum externum dare possit doloris, &c. Lug. Haun. Moya, Pallav. & alii dicunt, sufficere vitam christiane antea ductam, & confessiones sæpe ante factas in signum externum doloris præsentis, quem etiam probabile est interne habere. Negant Illi. & alii, quia vita christiane antea facta, &c. non est signum externum, quo ille active manifestet dolorem præsentem; aliter frustra, & deceptorie Concilia, & Canones requirerent in moribundo aliud signum, quod vel ipse Sacerdos viderit, vel de quo alii testentur.

Dico tamen, posse hunc absolvi sub conditione, quia sufficit quodcunque signum externum doloris, quamvis à Sacerdote clare non cognitum, sed sub dubio tantum præsumptum; Avers. l. 19. & alii dicentes, *Locum dubitandi adesse, quodocunque non constat oppositum.* At qui in casu posito, cum non constet oppositum, præsumi potest, illum dare hoc signum; nam nescitur, an non utatur ratione, & tales moribundi ordinarie dant extrema aliqua signa, quæ possunt, quibus forte manifestare volunt suum dolorem, quale signum esse potest etiam ipsa anxia respiratio moribundis omnibus consueta: ergo absolvi potest conditionate, cum sic nec fiat injuria Sacramento, & succurratur extremæ necessitati. Unde, si potest, debet ex gravi obligatione charitatis ita absolvi: Moya, Sanchez, & alii multi. Quando autem Concil. & Can. requirunt aliud signum, loquuntur de absolute absolute, non de conditionata, ut fertur etiam hanc contulisse ipsum Clem. VIII. cuidam decidenti à fabrica D. Petri, dicendo, *Si capax es, absolvo te à peccatis tuis.* Idem dicunt Ponc. Gorm. & alii multi contra Bosc. etiam si is antehac male vixisset; quia sufficit, si constet, fuisse Catholicum, ut habeatur aliqua saltem tenuis probabilitas accipiendi motus, quos facit, in signum doloris. Unde etiam infert Gorm. num. 226. quod, licet quis actualiter peccando subito destitueretur sensibus, regulariter sine absolute dimitti non deberet: & Tamb. Carden. alique addunt, Catholicum in duello, vel adulterio confossum, si supersit aliquid temporis ante mortem,

mortem, vix dimittendum sine absolutione sub conditione. Secus vero, si sit infidelis, vel hæreticus, quia ille est omnino incapax, hic certe dispositus, nisi vero serio antea dixerit, se velle mori ritu catholico. Denique, si quis adveniente Sacerdote sit mortuus, certum est, non posse Sacramentaliter absolvi, quamvis antea dedisset signa pœnitentiæ, cap. *Multiplex 49. de Pœnit. d. 1.* quia non est amplius in statu viæ: neque citetur in oppositum Opusc. 65. D. Th. nam hoc falso ei adscribitur: Moy. n. 16. neque citentur aliqui Medici dicentes, animam rationalem manere etiam uno, vel altero quadrante post mortem vulgariter existimatam; nam ea opinio est communiter improbabilis; si autem auctoritate, vel ratione fieret alicui saltem dubie probabilis, posset is absolvere sub conditione.

QUÆSTIO V.

De Operis Satisfactione.

OPERIS satisfactio, ut vocatur à Florentino, est *Executio pœnitentiæ impositæ à Confessario*: ideoque est pars hujus Sacramenti, non quidem essentialis, cum sine illa adhuc sit essentialiter validum; sed certe integralis pertinens ad integrum ejus complementum. Hinc dicitur pœnitentia Sacramentalis, & causat ex opere operato remissionem pœnæ temporalis, non quidem omnis omnino, cum hoc sit proprium baptismi, sed certe majoris, quam si fieret sine Sacramento. Dividitur autem in mere pœnalem, seu vindicativam culpæ præteritæ, & in medicinalem, seu præservativam etiam à culpa futura. Videnda hic est ejus impositio, acceptatio, executio, & commutatio; tum demum satisfactio per Indulgentias.

CAPUT I.

Quid de impositione Pœnitentiæ?

Dico primo: Confessarius absolvens tenetur imponere pœnitentiam: Doctores communiter. Ratio est,